

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjave vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge tujerazpisne dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

## Boji za Stanislav še neodločeni.

V Karpatih kljub snegu neprestano hudi boji. — Naše razmerje z Rumunijo in Italijo povoljno. — Med Nemci in Francozi zopet vroči boji. — Napetost med Japonsko in Kitajsko raste. — Veliko število angleških ladij potopljenih.

### Zapora žita in moke.

Ker je treba tudi za nevojaško prebivalstvo poskrbeti do prihodnje žetve dovolj živeža, odredila je vlada po celi državi popis žita in moke. Popis se je vršil po občinah, občine so poslale popise na glavarstva, glavarstva na namestnije in namestnije na notranje ministrstvo. Tako bodo dobili v notranjem ministrstvu v par dneh natančne podatke, koliko žita in moke še imamo v državi. Potem se bo odredilo, kako se sme popisano žito in moka uporabljati. V glavnem bo uravnaval porabljanje zalog notranji minister, natančneje pa v vsaki posamezni deželi namestništvo. Dokler se ta uravnava ne izvrši, se sme v vsakem gospodinjstvu uporabiti na dan za osebo približno ½ kg moke. Kar je več, je djano pod zaporo, to se pravi, ne sme se brez dovoljenja ne prodati, ne posoditi, ne zamenjati, skratka, pustiti se mora doma pri miru, dokler ne bo iz notranjega ministrstva prišla odredba, s katero se bo uporaba uravnala.

Velik strah je zavladal, da bodo uporabo uravnali tako, da se bo kmečkemu ljudstvu odvzelo za živež potrebno žito in moka. Ponekod so brezvestni ljudje, ki imajo satansko veselje nad tem, da razburjajo po nepotrebnem ljudi, to naravnost trdijo. Toda kako bo v resnici? Gotovo je, da bo vsak gospodar smel za se, za svojo družino in za svoje delavce obdržati toliko moke in žita, kolikor ga po pametnem računu do prihodnje jeseni potrebuje. Z ozirom na gospodarske razmere na Slovenskem Štajerju bo zelo malo kmetov, ki bi imeli preveč moke in žita, zato je precej gotovo, da bo skoraj vsak smel vse obdržati, kar ima. Ker se pri splošni uravnavi, ki jo bo

na podlagi popisa odredilo notranje ministrstvo, ne vteje samo pri nas popisano, ampak tudi na Ogrskem kupljeno in na razpolago stoječe žito in moka, zato je verjetnost še večja, da bo skoraj vsak smel vse obdržati, kar ima. Ker pa je na Ogrskem osobito turšice veliko na razpolago, zato je skoraj čisto gotovo, da se turških zalog naših kmetov nihče ne bo ničil v mislih dotaknil. To zadnje pomirjenje so dobili naši poslanci, ki so res ob pravem času in z vso pahljivostjo tej zadevi posvečali svojo skrb, od avstrijskega ministrskega predsednika samega. Za vznemirjenje torej ni sedaj prav nobenega vzroka. Tudi hudovati se nad izvršeno zaporo ter preklinjati celo akcijo je skrajno nemodro in nevarno, ampak edino pametno in koristno je, ako skrbimo, da bo ministrska in namestniška uravnava, kako smemo uporabljati žito in moka, za kmečko ljudstvo dobro izpadla.

1. Kmetovalci izražajo željo, da bi se na dan za osebo (družina in delavci) določilo za uporabo več kot ½ kg moke; vsaj 1 kg bi bilo z ozirom na to, da se v kmečkem gospodarstvu rabi moka ne samo za peko, ampak tudi pri kuhanju zjutraj, opoldan in zvečer, potrebno in priporočljivo. Nadalje se mora pustiti gotova količina žita in moke prosta 2. za perutinarstvo, 3. za prašičerejo, 4. za teleta in mlade krave, 5. za žrebeta.

Opozarjamo danes zopet na to, da spada sedaj pod zaporo samo žito (to je pšenica, rž, ječmen, oves in koruza) ter iz tega žita dobljeni mlinski pridelki, n. pr. moka, zdrob, ječmenček itd. Otrobi ne spadajo pod zaporo. Tudi fižol, ajda, proso in leča ne spadajo pod zaporo. Samoumevno ne spadajo pod zaporo drugi kmečki pridelki, n. pr. krompir, repa, bob, čizek, seno itd. Pod zaporo ne spada tudi ta-

kozvano zadnje žito, ki se more porabljati le za šro-tanje in služi kot živalska krma, kajti pod zaporo spada le tako žito, ki je za mleto. Kar pa ne spada pod zaporo, se sme prosto rabiti, zavživati, prodajati, posojati itd.

Prepričani smo, da bodo poslanci Kmečke Zveze verni tolmači kmečkih želj glede na uravnavo žitne in mokine uporabe. Toda nič ne bo škodilo, ako se v tej velevažni zadevi ganejo tudi občine in zadruga ter v smislu naših današnjih izvajanj, oziroma svojih lastnih želj naredijo in takoj odpošljejo dobro utemeljene vloge na c. kr. namestništvo v Gradcu ter na c. kr. notranje in poljedelsko ministrstvo na Dunaju. Med „Raznimi novicami“ prinašamo za slične vloge obrazec, ki se lahko poljubno uporabi.

### Nova navodila glede zapore.

Mnogi ljudje so radi zapore žita in moke zelo razburjeni. Ponekod je to tudi razumljivo, ker mnogi niso dovolj poučeni, kako se jim je ravnati in kako se bo postopalo pri podrobnem izvrševanju te cesarske odredbe. V naslednjem podamo nekaj pojasnil, katere smo uradno izvedeli.

#### Prošnje.

Vsakdo, ki je prizadet po zapori žita in moke, sme prositi za razne ugodnosti. N. pr. Ako imaš teleta, praseta, prašiče za pitati in perutnino, a nimaš dovolj „zadnjega žita“, napravi dobro utemeljeno prošnjo, da se ti dovoli, dati živini tudi drugo žito (koruzo, oves itd.) ter slabšo moko. Za težke konje se dovoli tudi več kot 3 kg ovsa, a zato se mora prositi. Priporočamo toraj, da se v potrebnih slučajih napravijo prošnje, katere se potem občinskega urada pošljejo na okrajno glavarstvo. Prošnje se sploh lahko napravijo za vse. Uradno smo izvedeli, da lahko občine za več posestnikov skupaj napravijo

## LISTEK.

### V domovini.

(Tri slike. Napisal Matko Krevh.)

#### St. 52.

Na samotnem polju je delala sključena in bedna kakor starka. Ni še štela trideset let, a trpljenje ji je upognilo hrbet, začrtalo ji brazde v čelo in obraz. Težka je bila motika, še trši gruda, a žena je delala in trpela iz ljubezni do otrok. Morala je, kajti njen mož se je bojeval v Galiciji.

Koščene roke so dvigale motiko enakomerno in pri vsakem mahljaju je zazijala zemlja. O ta s krvavim potom oškropljena zemlja! Kadar se je odprla plast, zazdela se je ženi, da vidi pred seboj s krvjo oblit obraz moža. Sam Bog ve, kaj je z njim; že mesec dni ni dobila nobenega poročila od njega.

Vračal sem se slučajno mimo tistega samotnega polja.

Zeni je zastala motika v zemlji, njene velike oči so se vprašujoče ozrle v mene.

„Kako je, Lokarica?“

„Ej, križ je, gospod! Sama sem, gruda pa je trda.“

„Ali vam ne bi mogli pomagati otroci?“

„Z otroci ni nič. Kadar se vrne mož, tedaj bo konec vsega gorja; da, mož! — Kaj mislite, gospod, ali bo kmalu prenehala ta strašna vojska?“

Uboga, uboga žena!

Doma v moji sobi leži na mizi izkaz ranjenih in padlih št. 52, in na njem stoji zapisano razločno in jasno: Anton Lokar, rezervist pešpolka ... — mrtev.

#### Mrtev.

Strmela je nepremično v popisan list.

„Anton Lokar, rezervist pešpolka ... — mrtev.“ — Tako je ime njenemu možu; Anton je rezervist pri ... pešpolku, a mrtev? Njen mož? Ne, to je pomota, strašna pomota, napisana iz gole zlobe, da jo prestrašijo in spravijo v obup. Nekdo drug z istim imenom je mrtev, ne njen mož. Ranjen je morda, mogoče ujet, toda mrtev? O Bog — tudi on je človek, umrljiv, kakor vsi drugi, in padej je na bojišču daleč, daleč od doma tam gori v tisti strašni Galiciji.

Zlobna je novica o smrti njenega moža, kdo bi ji verjel! Toda list pravi: Anton Lokar — mrtev.

Vrni se zvesti mož k svoji ženi, ki te pričakuje z ljubeznijo in udanostjo, vrni se dobri oče k svojim otrokom, ki te kličejo dan na dan:

„Ata, ata, kje si?“

Kakor okamenela je strmela v popisan list.

Tedaj jo potegne za krilo njen najmlajši otrok: „Mama, lačen!“ Vzdrnila se je mati pri tem klicu, odložila list in vzela v naročje lačnega otroka. Strastno ga je pritisnila na prsi šepetajoč: „Reveček moj, ateja nimaš več! Sirota si, sirota ste vsi, moji dragi otroci. A ne bojte se! Jaz vas preživim, jaz vas pre- skrbim — za vas zadnjo kaplo krvi!“

Veliko je bilo njeno trpljenje, a brezmejna njena ljubezen.

#### Brez očeta.

Živahni in nemirni so bili učenci drugega razreda, učitelj jim je pravil „živo srebro“, ker niso nikoli mirovali, nikoli vstrajali v pozornosti do konca.

Kdo bi jim zameril! Življenje je bilo v njih in mladost je tako brezskrbna, tako solučnolepa.

V tistih dneh pa so zakrili oblaki jasno sonce tudi otrokom. Učitelj jim je pripovedoval o vojski, o njenih grozotah, o pogorelih vaseh, o revežih brez strehe, brez živeža, brez doma, otroci pa so ga poslušali s širokodprtimi očmi in z napeto pozornostjo, saj so se vojskovali tudi njih očetje in bratje v tej veliki vojski.

„Glejte, dragi otroci“, govoril je učitelj in kazal na zemljevid, „tukaj je Galicija, tu ob tej reki trdnjava Przemyśl, ki je Rusi ne morejo vzeti in je nikoli ne bodo. Ob tem gorovju, ali vidite te temne lise, leži prelaz Dukla, kjer se vojskujejo naši vojaki, ki so doma v naši vasi in v sosednjih vaseh. Kadar pridejo nazaj, pa vam bodo pripovedovali o tisti hudi vojski v Galiciji in vi jih boste pazljivo poslušali in pridni boste, kajne?“

Otroci so se zagledali v zemljevid in se zamislili v tiste kraje, o katerih je pripovedoval učitelj. Njih domišljija se ni mogla ustvarjati pisanih in živahnih slik, a ena podoba je bila izrazita in jasna: otroci so si predstavljali svoje, ta očeta, ki meri na sovražnika s puško, drugi brata, ki vihti na konju sedeč bridko sabljo in seka sovražnikom glave.

Tedaj dvigne v zadnji klopi rdečeličen deček roko proseč:

„Prosim, gospod učitelj!“

„Kaj bi rad, Jožek?“

prošnje za uporabo žita in moke za vzdrževanje perutnine in druge živine. Seveda se mora v tej skupni prošnji za vsakega posestnika posebej navesti vse, kar želi in koliko živine ima, kateri bi rad pokladal žito. Povdarjamo, da se žito in moka brez oblastvene dovoljenja ne sme pokladati živini.

#### Ce je kdo pomotoma napačno napovedal.

Cesarska naredba določa, da se strogo kaznuje vsak, kdor bi nalašč napačno napovedal množino žita in moke, ki ga ima pri hiši. Če je kdo pomotoma priznal manj moke in žita, kot ga poseduje, lahko pomoto vsak čas popravi, da se izogne kazni. Občinski urad mora take popravke vzeti na znanje in jih predložiti okrajnemu glavarstvu.

#### Kako je glede delavcev?

Mnogi niso na jasnem, kje se naj vpišejo viničarji, ki med tednom delajo pri svojem gospodarju; dninarji, ki delajo pri sosedu, rokodelci itd. Uradno se nam je zagotovilo, da sme posestnik vse tiste delavce, ki jih ima povprečno med tednom na hrani, prišteti med svoje in se mu temu primerna množina žita in moke vzame v poštev. Kdor v tem oziru ni pravilno naznanil, še lahko popravi naznanilo pri občini.

#### Semensko žito.

Ce se bojiš, da bi ti toča ali drugo neurje pokončalo letošnjo setev, si smeš pri vseh žitnih vrstah shraniti potrebno seme tudi za letošnjo jesensko setev oziroma za spomladansko setev (jarine) l. 1916, a moraš za to zopet posebej prositi.

#### Vaga.

Popis žita in moke se je vršil v naglici in ni bilo skoraj nikjer časa, da bi se žito in moka natančno tehtala. Priznala se je navadno približna količina žita in moke. To se je posebno zgodilo pri turšici, katera se ni zluščena. Če je kdo pozneje spregledal, da je imel več ali manj koruze, ali je pri poznejšem vaganju vdel, da se je pri naznanilu zmotil, naj to javi pri občini, da se izogne kazni ali škodi.

#### Kako je z mlinarji?

Mnogi se bojijo, da je žito, ki ga dajo v mlin, izgubljeno, da jim mlinar ne bo dal določene moke nazaj, ali pa si bo za mletev več računal kot dosedaj; drugi so celo mnenja, da bodo mlinarji jemali od kmečkega žita gotovo mero za državo itd. To so napačna mnenja. Mlinarji morajo tudi zanaprej mleti posestnikom žito, kakor do sedaj in tudi ne smejo vzeti večje merice ali plačila za mletev. Če bi kateri mlinar jemal več kot dosedaj, ali se izgovarjal, da se mora nekaj odstopiti državi, se ga naj takoj brez usmiljenja naznani oblasti. Pismene ovadbe so tudi lahko brez podpisa.

### Kljub zapor!

V cesarski naredbi, skatero se je začasno uravnala uporaba žita in mlinjskih izdelkov, se glasi doslovno:

#### § 3. Kljub zapor! smejo brez dovoljenja

- posestniki pod zaporo danih zalog za preživljanje pripadnikov svojega gospodinjstva (gospodarstva), vstevši tiste delavce, ki jim gre prosta hrana ali krušno žito in mlinjski izdelki za mezdo, porabljati svoje lastne zaloge, od tega pa do obče uravnave porabljanja porabiti samo količino, ki ne presega za glavo 7,2 kg mlinjskih izdelkov ali 9 kg žita na mesec (240 gramov mlinjskih izdelkov — to je približno  $\frac{1}{4}$  kg — ali 300 g žita na dan),
- peki in sladničarji porabljati moko za peko in tisti, ki obrtniško za plačilo oddajajo mlinjske izdelke tretjim osebam, dobavljati jih, kolikor je

„Moj brat Karel je pisal, da je na vojski strašno mrzlo.“

„Moj ata — moj brat — naš stric — so tudi pisali“, šlo je naenkrat vse križem po razredu; vsak je hotel povedati o svojih domačih, ki so pisali z bojišč.

Med temi glasnim pa je obsedelo nekaj učencev čisto mirno in brez zanimanja za pripovedovanje sošolcev. Njih oči so strmele nekam v daljavo, drobne roke pa so se nehote sklenile v molitev.

Učitelj jih je zapazil. Stopil je k prvemu, pogledal ga z roko po kodrasti glavi in vprašal:

„Stanko, kaj pa ti je, da si tako zamišljen?“

Dvoje otroških oči se je vprlo v njega, rosne so bile te oči, s solzami zalite, iz njih pa je odsevala žalost tako globoka in brezmejna, da je ostrmel učitelj.

„Stanko, zakaj se jočeš“, vprašal ga je nežno. „Meni ne bo nihče pripovedoval“, šepetal je deček.

„Zakaj ne, dragi?“

„Moj ata ne pridejo domov.“

„Kako to? Zakaj ne bi prišli?“

„Moj ata so —“, več ni mogel povedati. Naslonil se je na klop, zakril si obraz z rokami in zaplakal tako pretresljivo, da je onemel ves razred; celo najnemirnejši so ostrmeli in umolkli vpricho te velike bolesti svojega tovariša.

Učitelj se je sklonil k njemu, privzdignil mu je glavo in dejal: „Ne jokaj, dragi moj! Ako boš zmiral tako priden, kakor si bil dosedaj, prišel boš v nebesa, kjer boš našel svojega očeta. Nikoli več se ne bosta ločila.“

O vojska, kako si kruta! Ti si kriva, da umirajo možje in mladeniči na bojiščih, tvoja krivda je, da plačejo celo nedolžni otroci.

to potrebo za založbo neposredne porabe njihovih odjemalcev v okraju političnega oblastva l. stopnje. Ako je treba, lahko oblastvo določi to množino porabe za posamezne ali vse obrate ali ukrene druge naredbe, da se zabrani nabiranje mlinjskih izdelkov pri konzumentih,

- posestniki kmetijskih obratov porabljati žito za lastno setev ali dobavljati drugim kmetovalcem za namene setve proti potrdilu, iz katerega je razvidno pridobitnikovo ime, vrsta in množina semenja in dan oddaje,

- konjerejci pokladati od zaloge ovsa, ki je v njihovi posesti za vsakega konja povprečno 3 kg na dan,

- mlinska podjetja mleti žito,

- pričeti prevozi v tuzemstvu se smejo spraviti do konca.

## Slike iz vojne.

### Hrvaški duhovnik hvali slovenske vojake.

Janez Vogrin, župnik pri Sv. Barbari v Halozah, je dobil od č. g. Janko Antona, vikarja v Polji, sledeče zanimivo pismo, ki svedoči o globoki veri in vrlinah slovenskih mož in mladeničev. Pismo se glasi:

Prečastiti gospod! Vaši slovenski vojaki, posebej črnovojniki, prav pridno pohajajo v cerkev. Podpisani občuduje živo vero in prav resno versko vzgojo in prepričanje Vašega ljudstva. Imel sem priliko, na raznih shodih prepričati se o veri slovenskega naroda. Ampak na shodu je opaziti mnogokrat samo izbruh verskega prepričanja. Na stotine Vaših fantov in tudi družinskih očetov sem tukaj imel priliko opazovati prav od blizu od srčne strani in večkrat sem po večurnem spovedovanju sam sebi rekel: „Slovenski narod ima svojo bodočnost, ni mogoče, da propade“. Ob nedeljah je cerkev polna vojakov in sicer v velikanski večini slovenskih. Na stotine jih pride k sv. zakramentom. S posebnimi besedami priporočuje jih v molitev svoje družine. K meni, ki edini govorim z njimi v slovenščini, pridejo zaupno, kakor k očetu. Hrvaški duhovniki v tem oziru daleč zaostajamo z našim ljudstvom za Vašim. Samo en slučaj: Na Marijin praznik (2. febr.) sta prišla k spovedi in sv. obhajilu 2 fanta ob 2 $\frac{1}{2}$  uri popoldne. Solzinih oči sta mi pripovedovala, kako slovesen shod Marijine družbe je ta dan v njih domačem kraju. Nemogoče jima je bilo, priti bolj zgodaj v Polje. Dve uri daleč sta prišla v la korenjaka tešča k spovedi in obhajilu. To so kremenjaki! Pošiljam Vam sveče, katere so nekateri prameni v stolni cerkvi kupili in jih pošiljajo domov. Od ust so si pritrkali in pošiljajo mal dar na domače versko ognjišče. Vera našega (hrvaškega) ljudstva je bolj splošna in površna. Naše ljudstvo gre v cerkev bolj iz navade. Lahko se pokvari, če pride v dotiko s pokvarjenimi ljudmi. Slovenski katolik pa ima trdno vero, katera se ne omaja pred nobenim sovražnikom. Vselega srca lahko poveste Vašim slovenskim materam, nevestam in sestrkam, da se njihovi sinovi, možje, bratje in ženini vedno spominjajo Boga in svojih družin.

Vam pa, velečastiti, in vsem slovenskim duhovnikom prav iz srca častitam, da imate tako dobro ljudstvo. S srčnim pozdravom Janko Anton, korni vikar v stolni cerkvi v Polji.

### Nadčloveško junaštvo pešpolka štev. 87.

Dragotin Novak, četovodja 87. pešpolka, doma iz Stročje vasi pri Ljutomeru, piše našemu uredniku: Dragi moj Franjo! Da spet izve „zlata Prleki“, kaj delajo nje junaški sinovi, se oglašim in opišem naše gibanje v hribovitih Karpatih. Ko sem danes prebral dopisnico od g. Vlad. Pušenjak, katero sem z velikim veseljem prejel, svojim dragim tovarišem „Prlekem“, so z gromovitim „Živijo Pušenjak“ sprejeli dobro nam došlo vrstice na znanje. Kako pa tudi ne bi. Naši fantje so sama pristna spodnještajerska korenina. Kakor ste že iz več poročil slišali, se naš domači pešpolk št. 87. bori z levovo srditostjo in junaštvom. Dolžnost me sili, da Vam, dragi rojaki, sporočim, kaj smo dosegli mi Slovenci v zadnjih dneh.

Bilo je dne 17. svečana. Cel dan je bil izvanredno živahen pri 87. pešpolku in vse se je pripravljalo na nek važen dogodek. Naenkrat se izda povelje, da bo izpad na podvoženo močnega sovražnika. Ko so naši fantje slišali povelje „Naprej, Hura!“, ni bilo nobenega več zadržati. Kakor besni so junaški „Prleki“ do pasa v snegu drveli na sovražnikove utrdbe, iz katerih so padale krogle kakor najhujša toča med naše vrste. Gromenje topov je bilo tako, da se je tresla zemlja, ali vse to ni zadržalo naših fantov in mož. Korakali in plezali so po globokem snegu s puško v roki v strmi hrib ter tako obsodili močnega sovražnika na smrt. Nasprotnik se je boril s vsemi sredstvi, samo, da bi zavrnil in pobil naše neustrašene fante. Ali prišlo je drugače! Ko so se bataljoni približali drug drugemu v neposredno bližino, pričelo se je strašno klanje „na nož“ in s kopti. Tukaj ne morem popisati in se tudi ne da, s kakim junaštvom se je odlikoval naš domači polk!

Izid je bil nepričakovan. Sovražnikovi oddelki, kateri so ostali še živi, so se spustili v divji beg in njih močno utrjene postojanke so zasedli naši Prleki ter povrh tega vzeli sovražniku dve strojni puški popolnoma novega sistema. Iz hvaležnosti in ljubezni, da so naši Prleki zavzeli velevažno postojanko sovražniku proč, kar so drugi računali skoraj za nemogoče, sta bili ti dve strojni puški pri 3. kornem poveljstvu razstavljeni s popisom čina in napisom imena dotičnih vojakov, kateri so to strašno orožje z brezprimernim junaštvom zavzeli. Vse se je šudilo nadčloveškemu junaštvu pešpolka št. 87. Prišle so telefonične in brzojavne čestitke k polku od visokih vojaških dostojanstvenikov. Kako je postal naš domači polk priljubljen, ni mogoče popisati. Celo naši najhujši narodni nasprotniki pišejo po svojih časnikih o junaštvu 87. pešpolka.

Velezanimivo je v strelskih jarkih pri nas Prlekih. Postavili so si taklo s sledečim dvojezičnim napisom: „Tukaj železni regiment, tujcem vstop prepovedan!“ In tako se zabavamo v teh krvavih anah. Čudovita potrpežljivost naših fantov!

Ko sem po dobrouspelem izpadu govoril z ranjenim tovaršem A. K., kateremu je krogla predrla levo ramo, se mi je smejal in rekel: „Akoravno imam strašne bolečine, moram se vendar smejati“, ako se s pomnim na to, kako se je grdo „režal“ nek Rus, katerega sem tako po salamensko po „keblaci“ s puškinim kopitom zdelaval. In taki krvavi resnični vojaški dogodki so naša zabava. Vojska je pač vojska! Kadar so bili naši fantje v sovražnikovih okopih, so zapeli pesem:

Le naj ropoče in gromi, iz tisoč topov naj gromi, Naj krogle križem švigajo, Slovenci ne pobegete! Pozdravljena mi bodi v imenu vseh tukajšnjih Prlekov mila slovenska domovina in dragi domači! Spomnite se pa tudi naših padlih sobratov, katere krije tuja zemlja, v molitvi! Pozdravlja Vas še živeči Dragotin Novak.

### Ure mojega življenja so bile štete...

Pismo pionirja Vinkota Kokolj iz Sp. Grušovja pri Prihovi.

Dragi oče! Dosti je res preteklo časa, odkar vam nisem več poročal, ali dragi oče, tega mi še ne smete zameriti! Preden pismo nadaljujem, vas pristrano pozdravljam in želim, da bi vas to pismo v najboljšem zdravju našlo. Dragi oče! Ves čas šestih mesecev nisem od vas prejel nobenega pisma. Zalosten sem, da mi nič ne pišete. Znaniti ste mi poslali kakšno karto, ali jaz nisem nič prejel, morebiti ste imeli tudi dosti dela in skrbi, pa vam ni bilo za pisanje. Prosim, storite vse za svojega edinega sina! Ko sem bil v bolnišnici pri Zemunu, so prišli iz Češkega obiskat svoje sine, neki stric je došel po mrtvega stricnika, da ga odpelje v domovino. Jaz se moram v prvi vrsti zahvaliti ljubemu Bogu, da sem še živ ostal. Bil sem že v takšnih nadlogah in težavah, da so po mojih mislih bile že preštete ure mojega življenja. Do mesca decembra sem povsod dobro odnesel svoje kosti sovražnim krogam. Ko smo šli nazaj iz pro.... Srbije, pa so nas par mož dobili. — Jaz bi vam imena krajev pisal, pa ne smem, ker je blizu meje ali čez mejo, in na poštah pisma pregledujejo. Ali, hvala Bogu, v 18 dnevih smo bili trije zopet došli na našo zemljo. Po nekaj je hudo razsajala kolera in legar. Od Oršove priidem bolan na neki otok pri Zemunu, ki se imenuje „vojni otok“, kjer sem bil tri tedne v bolnišnici, kamor še, hvala Bogu, ni došla kolera. Tam nas je bilo ..... Kako se nam je godilo, ni mogoče povedati. Kruh smo radi jedli, celo od tistih vojakov, ki so umrli in so ga jim stariši poslali. Umrlo je vsaki dan do .... mož, ali hvala Bogu, da mi je še življenje podaljšal, da sem zopet zdrav došel k bataljonu, kjer sem zopet za odnongan.

Vreme je slabo, slabo. Na vaje idemo vsaki dan dvakrat, kakor v mirnem času. Drago je tukaj za živeti. Prosim zdaj prav lepo, da se me usmilite in mi pošljete pomoč v denarju. Znete, ljubi oče, tistih 18 kračarjev na dan preide, da ne vem kam, na vsakih 10 dni moram dati 56 kr. za perilo (od vsakega komada srajce ali gat je 20 v). Sam ne morem prati, ker je mrzlo, pa moram plačati, drugače nam pa po noči uši kri pijejo. Skoro me je sram to povedati. Pa naj bo, ker jih imajo tudi častniki, samo da bodete vedeli za mojo dobroto. Prosim vas, da mi tudi pišete, kako se še kaj pri vas godi, kaj je s Kurnikom, ali še živi, kdo je moral zadnjič „einrukati“ iz grušovske občine in koliko pisem ste prejeli od mene. Usmilite se me! Iskreno vas pozdravlja vaš hvaležni sin Vinko!

### Kako umira slovenski vojak,

Vojni kurat g. Fr. Zagoršak piše svojemu prijatelju dne 22. februarja:

Pišem ti štiridesetokrat, včasih več, včasih pa manj, kakor mi je pripuščal čas. Ali si ti vse dosedaj dobil?

Vsak dan prihajajo novi bolniki, novi ranjenci, drugi odhajajo, ti ozdravijo, drugi umirajo. Najbolje bi bilo, kot bi imel pet rok in enako veliko nog, ker pri vsej, še toliki skrbi, mi tuintam vendar eden ali drugi uide nepreviden v večnost. Drugi pa s'loh o sprevidenju nočejo ničesar slišati, ali pa pravijo, da je še čas, da si stojijo z eno nogo v večnosti. Naj-